

Прыйль М.О. Вопросы музейного дела и работы по охране памятников культурного наследия на страницах местных журналов на Луганщине и Донетчине в 1920-х – начале 1930-х гг.

В статье проанализированы периодические издания (журналы) «Просвещение Донбасса», «Радянська школа», «Известия Лисичанского музея» и научный сборник «Праці Наукового Товариства на Донеччині» как источники по истории музейного дела и охране памятников культурного наследия на территории Луганщины и Донетчины в 1920-х – начале 1930-х гг.

Ключевые слова: Журнал «Просвещение Донбасса», «Радянська школа», «Известия Лисичанского музея» и «Праці Наукового Товариства на Донеччині», конференции, образование, музей, деятельность по охране памятников культурного наследия, памятник археологии.

Pryy M.O. Questions of museum work and protection of cultural heritage in the regional journals in Luhansk and Donetsk region in the 1920s – early 1930s.

The publication analyzes the periodical «Education of Donbass» «Soviet School», «News of the Lysychansk's Museum», as a source on the history of museology and cultural heritage's protection on the territory of Luhansk and Donetsk region in the 1920s – early 1930s.

Key words: Journal «Education of Donbass», «Soviet School», «News of the Lysychansk's Museum», conferences, education, museum, protection of cultural heritage.

Надійшло до редакції: 05.10.2015 р.

УДК 069.71:342(477)

Ф.Д. РЯБЧИКОВА

Тлумачення «предмета музейного значення» та «музейного предмета» як культурних цінностей в українському законодавстві: музеологічний аналіз

У статті проаналізовано зміст закріплених в українському законодавстві правових дефініцій термінів «предмет музейного значення» та «музейний предмет». З'ясовано, що їх визначення як «культурних цінностей» не відповідає засадам музейної науки. Обґрунтовано необхідність перегляду вказаних правових дефініцій на законодавчому рівні.

Ключові слова: правова дефініція, музеологія, музейний предмет, предмет музейного значення, культурні цінності.

Однією з важливих складових нормативно-правового регулювання музейної справи в Україні є удосконалення музейного законодавства і, зокрема зафіксованого в ньому понятійно-категоріального апарату. Чіткість та продуктивність нормативної термінології безпосередньо впливає на реалізацію норм права на практиці, а отже, на ефективність національної музейної політики. Крім того, закріплені в законодавстві терміни та поняття подекуди використовуються з навчальною та науковою метою, тому їх неналежне формулювання негативно позначається на розвитку музеологічної освіти та науки.

Саме тому актуальним завданням сучасних музеологічних студій є аналіз існуючих у вітчизняному музейному законодавстві правових дефініцій і вироблення таких їх формулювань, котрі б відповідали досягненням музеології та реаліям розвитку музейного світу.

В останні два десятиріччя у вітчизняній історіографії з'явилася ціла низка наукових розвідок, присвячених розвитку музейництва у незалежній Україні. Звернулися дослідники (В. Акуленко [1], Є. Бородін [2], Л. Гайда [3], А. Мишак [4], О. Стороженко [5]) й до проблеми формування нормативно-правової бази музейної справи, досягнень та проблем її реалізації на практиці. На важливості цієї складової державотворення акцентують увагу у своїх працях Б. Кожушко [6], К. Смаглий [7], О. Титова [8]. Однак поза увагою вітчизняних науковців залишилися питання змісту музейних правових дефініцій.

Метою даної розвідки є аналіз змісту закріплених в українському законодавстві правових дефініцій термінів «предмет музейного значення» та «музейний предмет», зокрема правомірності їх тлумачення через правову дефініцію «культурні цінності».

Одним із ключових понять як музеології, так і практики музейної справи є «музейний предмет», без якого втрачається суть музейної діяльності. У правовому аспекті дане поняття важливе з огляду на те, що музейний предмет у музейних закладах є також одиницею класифікації, обліку і зберігання.

Разом із тим, визначення суті поняття «музейний предмет» не є таким легким та однозначним, як може здатися на перший погляд. Його розуміння пов'язане з усвідомленням одного із важливих завдань, яке покликані виконувати музеї, а саме об'єктивне і всебічне документування реальної дійсності [9]. Реалізація цього завдання здійснюється шляхом виявлення, відбору, вивчення, збереження й актуалізації автентичних свідчень соціальних та природних процесів і явищ. Такими свідченнями (в переважній більшості випадків) є справжні (автентичні) речі.

У музейній науці процес трансформації речі в музейний предмет описується за схемою: *річ* → *предмет музейного значення* → *музейний предмет* [10].

Річ функціонує в природному чи соціальному середовищі побутування і виконує певну (переважно утилітарну) функцію. В ході виявлення і відбору вона проходить процес музейної оцінки її соціокультурного значення, здатності втілювати та відображати реальну дійсність, трансформуючись у предмет музейного значення. Виявлення і відбір (тобто перетворення речі) здійснюються на основі системи критеріїв, розробок профільних наук і музеєзнавства, але значною мірою ґрунтуються на професіоналізмі музейного працівника (суб'єктивний фактор) [11] і навіть пануючих у даному суспільстві цінностей, стереотипів, установок. Наступний крок – набуття предметом музейного значен-

ня статусу музейного предмета, тобто підтвердження його цінності – здійснюється в результаті його вивчення та прийняття рішення фондово-закупівельною комісією музею. Пройшовши усі стадії наукової обробки, предмет музейного значення стає музейним предметом і включається до музейного зібрання.

Таблиця 1

Зміст термінів «музейний предмет» та «предмет музейного значення» в українському законодавстві

Закон України «Про музеї та музейну справу» [12]		
музейний предмет – культурна цінність, якість або особливі ознаки якої роблять необхідним для суспільства її збереження, вивчення та публічне представлення (ст. 1)	предмет музейного значення – культурна цінність, особливі ознаки якої є підставою для внесення її до Музейного фонду України та набуття статусу музейного предмета з метою збереження, вивчення і публічного представлення (ст. 1)	культурні цінності – об'єкти матеріальної та духовної культури, що мають художнє, історичне, етнографічне та наукове значення і підлягають збереженню, відтворенню, охороні, перелік яких визначено Законом України «Про вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей» (ст. 1)
Закон України «Про вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей» [13]		
<p>культурні цінності – об'єкти матеріальної та духовної культури, що мають художнє, історичне, етнографічне та наукове значення і підлягають збереженню, відтворенню та охороні відповідно до законодавства України, а саме:</p> <ul style="list-style-type: none"> – оригінальні художні твори живопису, графіки та скульптури, художні композиції та монтажні з будь-яких матеріалів, твори декоративно-прикладного і традиційного народного мистецтва; – предмети, пов'язані з історичними подіями, розвитком суспільства та держави, історією науки і культури, а також такі, що стосуються життя та діяльності видатних діячів держави, політичних партій, громадських і релігійних організацій, науки, культури та мистецтва; – предмети музейного значення, знайдені під час археологічних розкопок; – складові частини та фрагменти архітектурних, історичних, художніх пам'яток і пам'яток монументального мистецтва; – старовинні книги та інші видання, що становлять історичну, художню, наукову та літературну цінність, окремо чи в колекції; – манускрипти та інкунабули, стародруки, архівні документи, включаючи кіно-, фото- і фонодокументи, окремо чи в колекції; – унікальні та рідкісні музичні інструменти; – різноманітні види зброї, що має художню, історичну, етнографічну та наукову цінність; – рідкісні поштові марки, інші філателістичні матеріали, окремо чи в колекції; – рідкісні монети, ордени, медалі, печатки та інші предмети колекціонування; – зоологічні колекції, що становлять наукову, культурно-освітню, навчально-виховну або естетичну цінність; – рідкісні колекції та зразки флори і фауни, мінералогії, анатомії та палеонтології (ст. 1) 		

Таким чином, прослідковується генетична єдність між поняттями «предмет музейного значення», «музейний предмет». З огляду на це, варто розглядати їх разом.

Проаналізуємо зміст, який вкладає в терміни «музейний предмет» і «предмет музейного значення» Закон України «Про музеї та музейну справу».

Як видно з таблиці, ключовим елементом визначень термінів «музейний предмет», «предмет музейного значення», закріплених в Законі України «Про музеї та музейну справу», є термін «культурні цінності». Його зміст розкривається через ціннісні параметри (значення): *«об'єкти матеріальної та духовної культури, що мають художнє, історичне, етнографічне та наукове значення і підлягають збереженню, відтворенню, охороні»*.

Таблиця 2

Порівняльна таблиця визначень термінів «музейний предмет» та «предмет музейного значення» в українському, російському та білоруському законодавстві

Закон України «Про музеї та музейну справу» [14]	Федеральный закон «О Музейном фонде Российской Федерации и музеях в Российской Федерации» [15]	Закон Рэспублікі Беларусь «Аб музеяў і Музейным фондзе Рэспублікі Беларусь» [16]
<i>музейний предмет</i> – культурна цінність, якість або особливі ознаки якої роблять необхідним для суспільства її збереження, вивчення та публічне представлення	<i>музейный предмет</i> – культурная ценность, качество либо особое признаки которой делают необходимым для общества ее сохранение, изучение и публичное представление	<i>музейны прадмет</i> – культурная каштоўнасць або выдзелены з навакольнага асяроддзя ў выніку навуковай дзейнасці аб'ект прыроднага асяроддзя, якія маюць навуковую, гістарычную, мемарыяльную, мастацкую і (або) эстэтычную вартасць і ўключаны ў музейны фонд
<i>предмет музейного значення</i> – культурна цінність, особливі ознаки якої є підставою для внесення її до Музейного фонду України та набуття статусу музейного предмета з метою збереження, вивчення і публічного представлення	<i>У російському законі тлумачення терміну відсутнє</i>	<i>прадмет музейнага значення</i> – культурная каштоўнасць або выдзелены з навакольнага асяроддзя ў выніку навуковай дзейнасці аб'ект прыроднага асяроддзя, якія маюць навуковую, гістарычную, мемарыяльную, мастацкую і (або) эстэтычную вартасць, але не ўключаны ў музейны фонд

Компаративний аналіз дефініцій у спеціальних законах Російської Федерації, Республіки Білорусь і України демонструє аналогічний підхід. Причому звертає на себе увагу тотожність визначень «музейного предмета» в українському та російському документах.

Разом із тим, ми вважаємо за потрібне висловити окремі застереження щодо тлумачення термінів «музейний предмет», «предмет музейного значення» через поняття «культурні цінності».

З одного боку, правова дефініція терміну «культурні цінності» охоплює досить широке коло об'єктів, які, безперечно, можуть бути об'єктами музейної діяльності.

Визначальними ознаками культурних цінностей закон закріплює художнє, історичне, етнографічне та наукове значення, що певним чином звужує поняття «об'єкти матеріальної та духовної культури». Тобто культурними цінностями є (що логічно) не всі ці об'єкти, а лише наділені особливим пізнавальним чи ціннісним значенням. Тоді як у сфері музейного зацікавлення перебувають об'єкти, які, можливо, не мають таких значень, але, разом із тим, фіксують певний досвід людської діяльності, – наприклад лист школяра, каналізаційна труба, верстат і, навіть, сміттевий мішок.

Це пов'язано з новими тенденціями у розвитку музейної справи, одним із проявів яких є ускладнення і поглиблення поняття «культурна спадщина», поширенням його на ті сфери життєдіяльності соціуму, щодо яких воно раніше не вживалося [17]. Дуже образно цей процес означив французький музеолог А. Девальє: «Музей виходить за межі своїх стін. Його колекції всюди. Все йому належить. Усяка спадщина музеальна [...] Все є музей» [18].

Дещо інший аспект сучасного музейництва, який є не менш важливим у нашому дослідженні, відзначила російська дослідниця Ю. Іванова, яка говорить про те, що, якщо спочатку музей був тим місцем, куди потрапляли особливі предмети, наділені видатною художньою, історичною, пізнавальною чи іншою цінністю (крім навчальних музеїв), то з часом винятковість, сакральність музейних зібрань неначе «відокремилася» від конкретних речей і перейшла на простір музею як такого. Це виявилось в тому, що наприкінці ХХ ст. будь-які предмети, що потрапили в музейну експозицію, починають автоматично наділятися певними культурними смислами й культурною цінністю. У такий спосіб в музеї потрапляють повсякденні речі (стали, праски, нічні вази, леза для гоління, навіть розбитий посуд) [19]. Яскравим прикладом може слугувати інсталяція російського митця Іллі Кабакова «Ящик зі сміттям», яка зберігається в Державній Третьяковській галереї [20].

Варто відзначити також якісні зміни у музейній мережі, які теж впливають на визначення музейного предмету. Серед новостворених музеїв з'явилося

чимало таких, що цілком змінюють уявлення про музейний простір. Це, до прикладу, Київський музей історії туалету, Одеський музей звуку, Харківський музей сексуальних культур світу тощо. Не виключено, що в майбутньому можуть з'явитися, наприклад, музей велосипедів, тютюну чи хіп-хопу. Яким чином у такому випадку визначати зібрання таких закладів? Чи відповідають такі речі (наприклад унітаз) зафіксованому в українському законодавстві визначенню «музейний предмет»?

Варто акцентувати увагу на ще одному моменті. У правовій дефініції терміну «культурні цінності» міститься їх перелік, що ще більше звужує саме поняття. Причому у визначенні, уміщеному в Законі України «Про музеї та музейну справу», є чітке відсилання до цього переліку («перелік яких визначено...»).

Зауважимо, що роз'яснення значення (сенсу) терміну через перелік видів цінностей має чимало недоліків, оскільки такий список є здебільшого неповним, включає неоднорідні поняття, дублювання тощо [22].

Аналіз цього переліку показує, що визначення терміну «культурні цінності» не повною мірою відповідає музеєзнавчому значенню термінів «предмет музейного значення», «музейний предмет», головним чином через те, що воно виключає типові предмети. Тоді як останні мають величезну вагу в музейній діяльності. Саме вони дозволяють найбільш повно і точно документувати реальну дійсність. Зокрема, Л. Шдяхтіна говорить, що перевага в музейному документуванні віддається саме типовим предметам, що відображають сутність певних явищ [23].

Наприклад, у згаданому вище переліку значаться «унікальні та рідкісні музичні інструменти» – яким чином тоді представити у фондах й експози-

ціях музичних музеїв розвиток поп-культури, загалом музичні інструменти фабричного виробництва.

Окрім того, типові предмети подекуди складають основу систематичних колекцій музеїв. До прикладу, для природничих музеїв важливо мати у своїх фондах не лише «рідкісні колекції та зразки флори і фауни, мінерала-

Ллія Кабаков. Ящик зі сміттям. 1981–1985 [21].

логії», але й типові зразки рослин і грибів, вулканічних, метаморфічних й осадових порід тощо. Так само у складі колекцій сільськогосподарських знарядь праці чи телефонних апаратів доречними (навіть обов'язковими) будуть і сучасні їх зразки. Чи підпадають ці предмети під поняття «культурні цінності»?

Поза змістом поняття «культурні цінності», і зокрема їх переліку, опинилися твори промислового мистецтва, що на думку українського пам'яткознавця А. Титаренка, може призвести до значних втрат потенційних музейних предметів [24].

Ще одним недоліком вказаного переліку, і загалом тлумачення музейних предметів як культурних цінностей, є те, що тут не враховані об'єкти сучасності. Тоді як для музейних установ документування сьогодення є одним з вагомих і край необхідних завдань.

Це надзвичайно складний процес, оскільки важко спрогнозувати історичну значимість подій і явищ, визначити, що зі створеного людьми з найбільшою яскравістю і повнотою може відобразити документовану музеєм реальну дійсність. Для цього у музейній справі використовуються різноманітні методи комплектування «по гарячих слідах», репортажного збору тощо; розробляється система критеріїв. Відповідно сьогодення може бути представлене у музейних фондах звичними, повсякденними речами, які оточують нас щодня (такими як: мобільний телефон, тарілка чи ручка).

До прикладу, серед критеріїв селекції сучасної речової культури, розроблених шведським проектом SAMDOC 1977, значаться критерій частоти вжитку (найбуденніші предмети, наприклад кухонні прибори з нержавійки), репрезентативний критерій (об'єкти, які представляють ідеї або цінності: джинси, жуйка, кока-кола) тощо [25].

Нехтування документуванням сучасності призводить до неповноцінності як музейних зібрань, так і музейної діяльності загалом. Як приклад можна навести предмети радянського повсякдення, які, зрозуміло, не були об'єктами комплектування музеїв у той час (скажімо у 1970–1980-ті роки). Як наслідок у музейній експозиції сьогодні складно об'єктивно і повно представити радянське суспільство і побут, підготувати виставки історії іграшок, косметичних засобів, піонерії тощо. А така тематика є сьогодні актуальною. Про це свідчить, зокрема, т.зв. феномен народної музеєфікації радянського минулого [26], інтерес до різного роду музеїв та виставок радянського (соціалістичного) побуту, «арткомуналок» тощо [27]. Людям цікаво побачити речі, якими вони користувалися в дитинстві та молоді роки, познайомити з ними своїх дітей. Такі предмети, безперечно, є частиною нашої культури, нашого життя.

Очевидно, предмети сучасного побуту – теж стануть об'єктами зацікавленень у майбутньому. Їх грамотне виявлення та відбір (адже захирашувати фонди «зайвими» речами теж не можна) дозволять відтворити життя українського соціуму початку ХХІ ст.

Поширення музейного інтересу на побутові речі пов'язаний, на нашу думку, також із розвитком *антропологічного підходу* в історичній науці, за якого зазнає змін об'єкт вивчення: замість соціальних структур на перший план виходить індивідуальна і колективна свідомість, робляться спроби змалювати конкретну людину у реальному історичному соціумі, показати суспільство як організацію «живих», «чуттєвих» людей [28].

Окрім того, варто відзначити і роль стрімкого розвитку науково-технічного прогресу. Адже за життя людина стає свідком зміни цілої низки генерацій технічних засобів, чого не було у попередні періоди. Значно скорочується час від появи певного елемента культури до його зникнення з повсякденного вжитку (плівковий фотоапарат, електрокалькулятор, механічний міксер тощо). У людей виникає прив'язаність до таких речей, які безпосередньо пов'язані з їх життєвим досвідом. Тому, якщо на початку ХХ ст. музейний інтерес був сконцентрований на давніх речах, то наприкінці століття об'єкти його зацікавленень помітно «молодшають».

Інший аспект документування сучасності – це виявлення і відбір речей, що пов'язані з певними знаковими подіями, які ще не завершилися, осмислення яких ще до кінця не зрозуміле. Це, наприклад, збір музейними працівниками речей, пов'язаних із Помаранчевою революцією, Євромайданом. У цьому контексті бруківка з Майдану Незалежності, як свідчення подій Революції гідності, може бути музейним предметом. Проте чи підпадає вона під правову дефініцію?

Отже, однією із основних ознак поняття «музейний предмет» є його здатність відтворювати реальну дійсність, бути свідком і репрезентантом певних подій та явищ. Це не завжди відповідає значенню терміну «культурні цінності», зафіксованому у зазначеній правовій дефініції.

Підсумовуючи сказане, зазначимо, що ми не відкидаємо можливість визначати музейні предмети як культурні цінності. Під певним кутом зору будь-який створений об'єкт або об'єкт, на який спрямована увага людини, так чи інакше є фактом культури і може бути розтлумачений як культурна цінність.

Проте сам термін «культурна цінність», а також його правова дефініція вказують головним чином на речі, щодо яких у суспільстві вже сформувався особливе ціннісне ставлення. Тобто у такий спосіб виокремлюється частина «цінних» з усієї сукупності існуючих речей. Проте як було з'ясовано вище, не лише ці об'єкти перебувають у сфері музейної діяльності.

Ще більше звужує визначення термінів «предмет музейного значення» та «музейний предмет» наявність переліку цінностей («... перелік яких визначено...»). Справа в тому, що закріплене в Законі України «Про вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей» визначення терміну «культурні цінності» орієнтоване в першу чергу на вирішення завдань регулювання переміщення культурних цінностей через митний кордон. Тому виправданим є оформлення спеціального переліку таких цінностей. Тоді як у музейному контексті така законодавча практика є згубною, оскільки поза правовою дефініцією опинилася значна частина цінних (з музейної точки зору) об'єктів.

Таким чином, проведений аналіз змісту закріплених в українському законодавстві правових дефініцій термінів «предмет музейного значення» та «музейний предмет» дозволяє зробити висновок, що їх тлумачення через правову дефініцію «культурні цінності» не відповідає засадам музейної науки, оскільки:

- не враховує реалії розвитку музейної справи і, зокрема, розширення поняття «культурна спадщина»;
- виключає чимало типових предметів та речей сучасності;
- звужує поле музейної діяльності, лишає поза нормативно-правовим регулюванням значну частину як потенційних, так і реальних музейних предметів.

На наше переконання, правові дефініції повинні враховувати реалії музейного світу, досягнення музеологічної думки. З огляду на це вони вимагають суттєвих доопрацювань та перегляду на законодавчому рівні.

Джерела та література

1. Акуленко В.І. Міжнародне право охорони культурних цінностей та його імплементація у внутрішньому праві України: Монографія. / В.І. Акуленко. – К. : ТОВ «ВО «Юстініан», 2013. – 616 с.
2. Бородин Є.І. Концептуальні засади державного управління музейною справою в Україні: нормативно-правовий аспект [Електронний ресурс] / Є. І. Бородин, Т. І. Шапаренко // Публічне адміністрування: теорія та практика. – 2012. – Вип. 2. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Patr_2012_2_5.pdf. – Назва з екрану (23.09.2015 р.).
3. Гайда Л.А. Формування нормативно-правової бази музеїв при навчальних закладах України / Л.А. Гайда // Краєзнавство – 2011. – № 3. – С. 49–56.
4. Мишак І.М. Законодавче забезпечення охорони культурної спадщини та шляхи його вдосконалення в Україні [Електронний ресурс] / І.М. Мишак // Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України. – 312013. – № 3. – С. 31–36. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Nzizvru_2013_3_8.pdf. – Назва з екрану (17.08.2015 р.).
5. Стороженко О.В. Нормативно-правова основа функціонування сфери культури [Електронний ресурс] / О. В. Стороженко // Теорія та практика державного управління. – 2011. – Вип. 4. – С. 273–279. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Tpdu_2011_4_40.pdf. – Назва з екрану (23.09.2015 р.).
6. Кожушко Б.М. Музейна справа в Україні: стан і перспективи / Б.М. Кожушко, О.М. Титова // Праці Центру пам'яткознавства. – К., 2014. – Вип. 25. – С. 136–144.

7. Смаглій К.В. Європейський досвід реформування музейної сфери: уроки для України / Катерина Василівна Смаглій // Будемо нову Україну : зб. конф. (26–27 лист. 2014 р., м. Київ) / упоряд. Ярошенко Т.О ; Українське Фулорайтівське коло. – К. : Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2015. – С. 138–154.
8. Титова О.М. Деякі актуальні питання збереження культурної спадщини України / О.М. Титова // Праці Центру пам'яткознавства. – К., 2009. – Вип. 16. – С. 5–10.
9. Зокрема, Т. Юренева вказує, що суть музейного документування полягає в тому, що музей виявляє і відбирає об'єкти природи і створені людиною предмети, які можуть виступати справжніми (автентичними) свідченнями об'єктивної реальності. Після включення їх в музейне зібрання вони стають знаком і символом конкретної події і явища. Див.: Юренева Т.Ю. Музееведение : учеб. для высш. шк. / Т.Ю. Юренева. – М. : Академический проспект, 2003. – С. 327.
10. Балаш А.Н. Вещь в музее: размышления о судьбе «предмета музейного значения» / А.Н. Балаш // Вопросы музеологии. – 2013. – 1 (7). – С. 19–24.
11. Зокрема, Фрідріх Вайдакер зазначає, що музейна селекція – це творчий процес, під час якого музеолог приймає як-не-як, але, все ж, суб'єктивне рішення, щодо відбору, навіть якщо і в рамках певної визначеної та інтерсуб'єктивно сформованої системи вартостей (див: Вайдакер Ф. Загальна музеологія : посіб. / Фр. Вайдакер [пер. з нім. В. Лозинський]. – Львів : Літопис, 2005. – С. 129).
12. Про музеї та музейну справу [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 29.06.1995 № 249/95-ВР]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/249/95-%D0%B2%D1%80>. – Назва з екрану (17.08.2015 р.).
13. Про вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 21.09.1999 № 1068-XIV]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1068-14>. – Назва з екрану (17.08.2015 р.).
14. Про музеї та музейну справу [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 29.06.1995 № 249/95-ВР]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/249/95-%D0%B2%D1%80>. – Назва з екрану (17.08.2015 р.).
15. О Музейном фонде Российской Федерации и музеях в Российской Федерации [Електронний ресурс] : Федеральный закон [принят Государственной Думой 26.05.1996 г. N 54-ФЗ]. – Режим доступу : <http://base.garant.ru/123168/#ixzz3bFnP2fю>. – Назва з екрану (17.08.2015 р.).
16. Аб музеях і Музейным фондзе Рэспублікі Беларусь [Електронний ресурс] : Закон Рэспублікі Беларусь [Прийняты Палатай прадстаўнікоў, Адобраны Саветам Рэспублікі 12.12.2005 г № 70-З]. – Режим доступу : <http://museum.by/node/14343>. – Назва з екрану (17.08.2015 р.).
17. Мастеница Е.Н. Новые тенденции в развитии музея и музейной деятельности Триумф музея? : сб. статей / Мастеница Е.Н. – СПб. : Изд. «Осинов», 2005. – С. 138–146.
18. Цит за: Куклинова И.А. Понятие «наследие» в системе научных взглядов представителей новой музеологии / И.А. Куклинова // Вестник Томского государственного университета. Культурология и искусствоведение. – 2014. – №1 (13). – С. 71–75.
19. Иванова Ю.В. Философские концепции анализа музейных предметов / Ю.В. Иванова // Собор лиц : сб. статей / под ред М.Б. Пиотровского и А.А. Никоновой. – СПб. : Изд-во СПбГУ, 2006. – С. 309–317.
20. Ящик с мусором. Илья Кабаков [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://artprotest.org/cgi-bin/news.pl?id=1751>. – Назва з екрану (20.09.2015 р.).
21. «Ящик» складається зі сміття, розміщеного на газеті. У центрі експозиції знаходяться ящик і стілець. Кожен з предметів встановлений на лапівку написом. У більшості з цих написів використана нецензурна лексика. Цікавою в контексті нашого дослідження є думка самого митця, який зазначає: «Художественные объекты – это что-то прекрасное, что делали Пушкин, Репин и т.д., а я тут человек посторонний: для меня эти объекты находятся в одном ряду с диваном, электрической лампочкой и т.д. Но я знаю, что если эту лампочку из жизни перевесить на стену музея, то она попадет в мир бессмертия, и я освобожусь от страха той скуки, с которой эта лампочка висит в комнате на своем месте» (див.: Кабаков Илья. Диалоги [Електронний

- ресурс] / Илья Кабаков, Борис Гройс. – Режим доступа : <http://www.conceptualism-moscow.org/files/kabakov-groys-all.pdf>. – Назва з екрану (20.09.2015 р.).
22. Зокрема, в третій позиції переліку стоять «предмети музейного значення, знайдені під час археологічних розкопок». Виходить, що предмети музейного значення – це предмети музейного значення, знайдені під час археологічних розкопок.
  23. Шляхтина Л.М. Основы музейного дела : теория и практика. Учеб. пособие / Л.М. Шляхтина. – М. : Высш. шк., 2005. – С. 60.
  24. Титаренко А.О. Формування музейних колекцій України на тлі нерозробленості державного законодавства щодо збереження і вивезення пам'яток промислового виробництва / А.О. Титаренко // Праці Центру пам'яткознавства. – К., 2012. – Вип. 22. – С. 185–194.
  25. Вайдакер Ф. Вказана праця. – С. 139.
  26. Абрамов Р.Н. Музеефикация советского. Историческая травма или ностальгия? / Р.Н. Абрамов // Человек. – 2013. – № 5. – С. 99–111.
  27. Тимофеев М.Ю. Музеефикация СССР / М.Ю. Тимофеев // Лабиринт. Журнал социально-гуманитарных исследований. – 2014. – № 5. – С. 25–33.
  28. Зашкільняк Л. Методологія історії від давнини до сучасності / Леонід Зашкільняк ; Львівський держ. ун-т ім. Івана Франка. – Л. : Львівський держ. ун-т ім. Ів. Франка, 1999. – С. 207.

***Рябчишкова Ф.Д.* Толкование «предмета музейного значення» и «музейного предмета» как культурных ценностей в украинском законодательстве: музеологический анализ**

В статье проанализировано содержание закрепленных в украинском законодательстве правовых дефиниций терминов «предмет музейного значення» и «музейный предмет». Установлено, что их определение как «культурных ценностей» не соответствует основам музейной науки. Обоснована необходимость пересмотра указанных правовых дефиниций на законодательном уровне.

Ключевые слова: правовая дефиниция, музеология, музейный предмет, предмет музейного значення, культурные ценности.

***Ryabchykova F.D.* Interpretation of «potential museum object» and «museum object» as a cultural value in the Ukrainian legislation: museological analysis.**

The article analyzes the content of legal definitions of the terms «potential museum object» and «museum object» fixed in the Ukrainian law. It was found that their definition as «cultural value» does not comply with the basis of museum science. The author substantiates a necessity of revision these legal definitions in law.

Key words: legal definition, museology, museum object, museum object values, cultural values.

Подано до друку: 26.10.2015 р.